ČERVENÉ BARETY

SPRAVODAJ KLUBU VOJENSKÝCH VÝSADKÁROV V BRATISLAVE

Ročník XIV. MIMORIADNE VYDANIE 16. 8. 2014

Príhovor predsedu VÚC Trnava

Trnavský samosprávny kraj si spoločne s mnohými organizáciami a spolkami pripomína sté výročie udelenia patentu Amerického patentového úradu vo Washingtone na padák rodáka z Neštichu, súčasti dnešných Smoleníc, Štefanovi Baničovi. Skromnému človekovi, ktorého bieda odviala do Spojených štátov amerických, kde sa začal intenzívnejšie zaoberať letectvom. Som toho názoru, že ľudí, ako je Štefan Banič, si treba pripomínať. Zostalo po ňom nielen technické, ale aj historické dedičstvo, pretože bol aj spoluobjaviteľom jedinej prístupnej jaskyne na území kraja, jaskyne Driny. Viem si preto predstaviť viac tradičných, nielen oblastných, ale aj celonárodných podujatí, na ktorých budeme spomínať na ľudí, ktorí zanechali v kraji nezmazateľné pečate spomienok na ich život.

Ing. Tibor Mikuš, PhD.
predseda Trnavského samosprávneho kraja

Slávo Mulík a Nadácia Štefana Baniča

Máloktorý Slovák tak pozitívne zviditeľnil svoju rodnú krajinu vo svete ako Slávo Mulík, zakladateľ Parašutistickej nadácie Štefana Baniča v USA. Význam tohto jeho počinu si na Slovensku málokto uvedomuje a preto hlbšie načriem do jeho životnej púte a tiež viac ozrejmím činnosť aj samotnej Nadácie.

Narodil sa 4. septembra 1944 v Nálepkove, predtým Vondrišel a v matrike je zapísaný pod krstným menom Radoslav. Sudičky mu predurčili veľmi bohatý a rušný život, ktorý sa snaží zmapovať tento článok. Po skončení baníckej priemyslovky nastúpil do vojenskej školy v Novom Meste nad Váhom, ktorú nedokončil a vrátil sa pracovať do baní. Zastával funkciu technika a stal

Pokračovanie na str.6

Padák Štefana Baniča a výsadkové vojsko

Pred sto rokmi si nechal v USA patentovať svoj vynález padáka Štefan Banič, ktorý nielen zostrojil, ale aj vyskúšal.

S odstupom času je treba povedať, že vynález do značnej miery ovplynil využitie padákov v letectve pre záchranu pilotov pri leteckých nehodách, ale najmä v armáde pri jej bojovej činnosti. Bol využívaný na vysadzovanie taktických aj operačných výsadkov do nepriateľskej hĺbky

Pokračovanie na str.10

Príhovor starostky Smoleníc

Obec Smolenice, občianske organizácie a spolky si tohto roku pripomínajú 100.výročie udelenia patentu nášmu rodákovi Štefanovi Baničovi. Vďaka Štefanovi Baničovi je obec Smolenice známa priaznivcom histórie parašutizmu na celom svete. Toto výročie si pripomenuli tento mesiac aj americkí Slováci na mnohých miestach v USA a na jeho počesť zorganizovali akcie spojené so zoskokmi. Som hrdá na to, že občania Smoleníc si aj takýmto spôsobom spomínajú na svojho slávneho rodáka a napĺňajú jeho odkaz.

Pavlína Hornáčková
starostka Smoleníc

Krátka informácia o Štefanovi Baničovi

Štefan Banič sa narodil 23. novembra 1870 v Neštichu - dnes súčasť obce Smolenice, okr. Trnava. Zomrel 2. januára 1941 v Smoleniciach. Základnú školu vychodil v Smoleniciach a vyučil sa za murára. V roku 1907 odišiel ako mnohí iní Slováci hľadať šťastie do USA. Najprv pracoval ako zametač, potom v prístave a napokon v bani.

Štefan Banič * 23. 11. 1870 + 2. 1. 1941

Bola to doba, keď sa začínalo s lietaním a často dochádzalo k tragickým haváriám. Jednej takejto udalosti bol Štefan Banič v roku 1912 svedkom. Začal premýšľať, ako by sa dali piloti zachrániť pri poruche lietadla. To bol začiatok konštrukcie zariadenia – padáka, ktorý pilota pri havárii mohol spoľahlivo dopraviť na zem. Aj keď nebol vzdelaním konštruktér, začal konštruovať a po štyroch mesiacoch svojou šikovnosťou dokázal skonštruovať prototyp padáka. Predložil ho na posúdenie vedeniu amerického letectva. Tí sa na prototyp pozerali najprv zdržanlivo, ale navrhli mu, aby padák vyskúšal, na čo sa bez rozpakov autor padáka podujal. Tak sa stalo, že prvý zoskok na svojom padáku absolvoval najprv z mrakodrapu pred zrakmi mnohých zvedavcov, po ktorom americké noviny písali: „Stephan Banicz úspešne predviedol svoj prístroj na záchranu letcov...“ Potom ho úspešne vyskúšal aj zoskokom z lietadla. Po týchto skúškach prihlásil svoj vynález na patentovom úrade USA, ktorý mu dňa 25. augusta 1914 vydal patent č. 1 108 484. Originál patentu sa dnes nachádza v jeho múzeu v Smoleniciach. Pokusov o zostrojenie padáka od slávneho Leonarda da Vinciho z 15. storočia bolo oveľa viacej. Ale nemožno zmeniť už skutočnosť, že padák zostrojený Štefanom Baničom bol prvý na svete, na ktorý bol vydaný patent Patentovým úradom USA. Na svojom vynáleze Štefan Banič nezbohatol. Začal sa síce vyrábať pre potreby amerického letectva, ale 1. svetová vojna skončila a tým aj jeho výroba. Medzitým začali prípravy a skúšky s iným typom padáku, ako ho poznáme dnes. V roku 1921 sa z USA vrátil do Smoleníc rovnako chudobný ako odchádzal. Po návrate s ďalšími spolupracovníkmi objavil jaskyňu Driny. Na vynálezcu sa takmer zabudlo. Až zásluhou ďalšieho amerického Slováka Sláva Mulika, letca a parašutistu, prezidenta Nadácie Štefana Baniča v USA sa roku 2001 uskutočnila padáková spomienka na letisku v Greenville. Pre obnovu a uchovanie spomienky na Štefana Baniča našiel pochopenie a podporu v štáte Pennsylvania, možno aj vďaka tomu, že jeho vtedajší guvernér Tom Rigde, bol potomkom slovenských rodičov – vysťahovalcov. Z jeho iniciatívy 20. júna 2001 senát štátu Pennsylvánia prijal Rezolúciu č. 83 na obnovu, podporu a zachovanie pamiatky Štefana Baniča a slovenského kultúrneho dedičstva v USA. V Smoleniciach, v rodnej obci má Štefan

Pamätník venovaný Štefanovi Baničovi

Pokračovanie na str.3

Krátka informácia o Štefanovi Baničovi

Pokračovanie zo str.2

Banič malé múzeum, ktoré je v starostlivosti obce a na rodnom dome pamätnú tabuľu. Dnes k tomu pribudol Pomník, postavený z iniciatívy Klubu vojenských výsadkárov v Bratislave, na ktorý prispeli oblastné organizácie Klubu vojenských výsadkárov – veteránov zo Slovenska a Českej republiky. Významnú pomoc poskytol Obecný úrad Smolenice, osobne starostka p. Pavlína Hornáčková a jej zástupca Peter Obúlaný. Návrh na pomník vypracoval Ing. arch. Peter Sedláček, busta je dielom sochára Mgr. art. Petra Valacha z Amádneho výtvarného štúdia v Bratislave, ktorý zabezpečoval aj realizáciu celého pomníka.

Pamätník venovaný Štefanovi Baničovi v Smoleniciach

Jaroslav Rezník

Nech spievajú zvony

(Pamiatke Štefana Baniča)

Už dávno milujem ten zvláštny pocit
a nosím ho stále vo svojej pamäti,
keď náruč vzduchu do kabíny vtrhne
a nad dverami zelené svetlo zasvieti.

Už dávno milujem ten krásny pocit,
keď zastanem si odhodlane vo dverách,
a keď sa z veľkej hĺbky farebná zem
na prudký rytmus môjho srdca pozerá.

Už dávno milujem ten čistý pocit,
keď obloha ma zovrie v modrom náručí
a keď mi vietor ako dobrý priateľ
nad tvárou múdrej zeme lietať zaručí.

Aj slnko sa potkne a stíchne každý oblak
keď nad zemou znie báseň, pieseň storaká,
a keď sa už náruč voňavého vzduchu
láskavo objíma s kupolou padáka.

A keď na oblohe rozkvitajú kvety
sťa na letnej lúke farebné púpavy,
každý ich lupienok spod oltára neba
žičlivú našu zem pokorne pozdraví.

No kto nám tú krásu tak odvážne zniesol
spod nív Malých Karpát a s vôňou viniča?
Svet odvážnych ľudí až dodnes spomína
na nášho rodáka Štefana Baniča!

A preto:

Nech tu vďačným rytmom horia naše srdcia,
nech hrdosťou vzbĺkne naša hruď i líce,
nech na jeho slávu zvony zaspievajú
nech Baničov padák krášli Smolenice!

Štefan Banič

Štefan Banič rodák zo Smoleníc (vtedajšej časti Neštich) pracoval ako murár aj na stavbe Smolenického zámku. Nakoľko doba bola veľmi ťažká, práce veľa nebolo, odišiel v roku 1907 s viacerými obyvateľmi za prácou do USA.

Po počiatočných prácach v New Yorku sa neskôr usadil v Greenvile v štáte Pensylvánia. Po tom čo sa stal svedkom leteckej nehody, začal uvažovať nad tým, ako letcov zachrániť pri páde lietadla. Nakoľko mal technické nadanie, začal prvé pokusy s prototypom padákovej konštrukcie. Po prvých neúspechoch s vrecom zeminy a zošitej textílie sa mu podarilo zhotoviť funkčný prototyp padáku teleskopickej konštrukcie dáždnikového typu. Padák bol pripevnený pomocou popruhov na tele letca v hrudnej časti. Dňa 3.6. 1914 Štefan Banič svoj padák osobne otestoval pred zástupcami Patentového úradu a letectva USA zoskokom z 15-poschodovej budovy vo Washingtone. Po tomto zoskoku nasledovali aj ďalšie zoskoky, dokonca aj zoskok z lietadla. Dňa 25.8. 1914 Štefan Banič za svoj padák získal od Amerického patentového úradu vo Washingtone patent s číslom 1108484. Patentový spis presne opisuje konštrukciu padáku a obsahuje aj nákresovú dokumentáciu. Štefan Banič svoj patent predložil

Pokračovanie na str.5

Nákres prototypu padáka pre patentový úrad USA

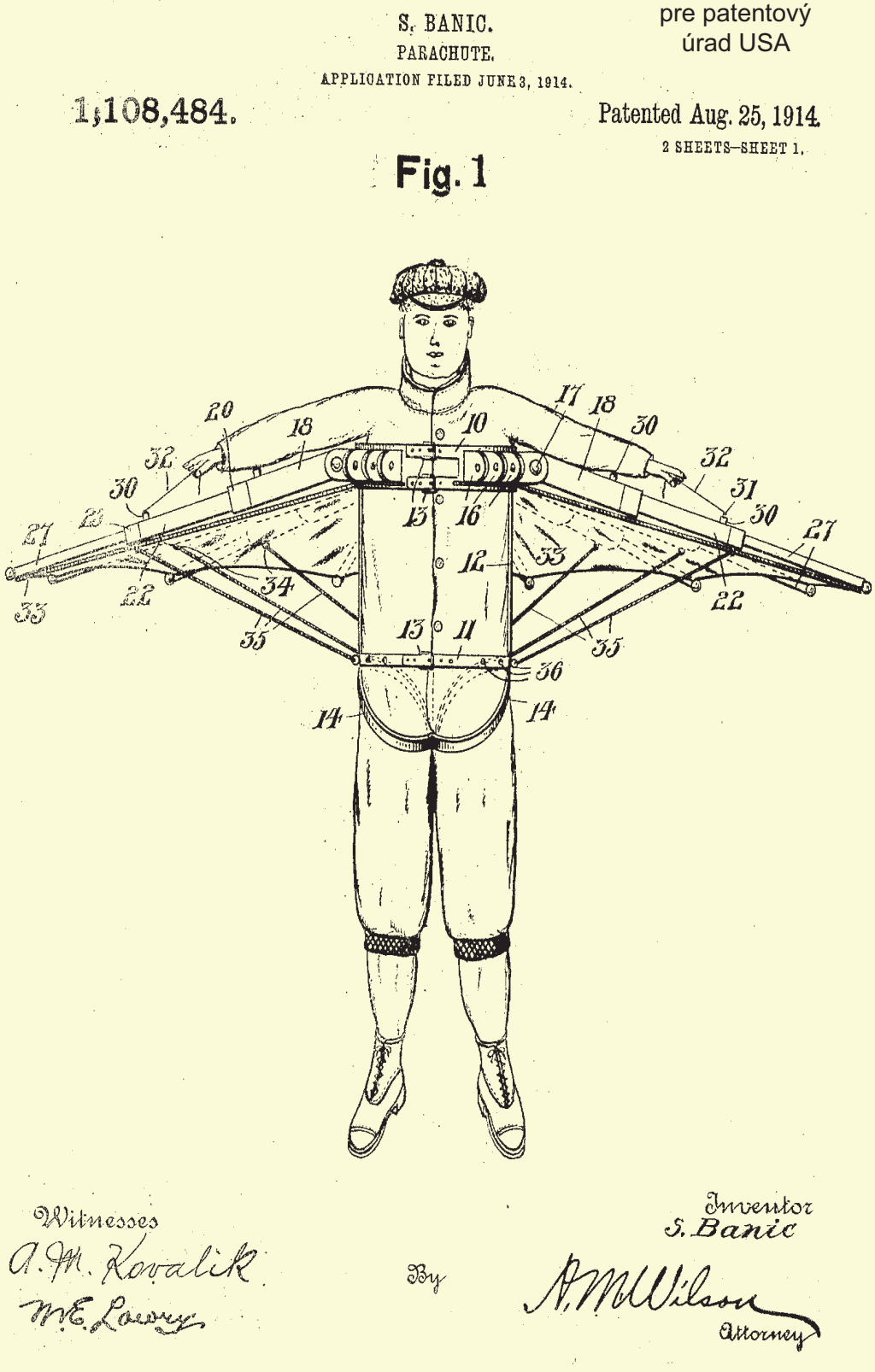

Štefan Banič

Pokračovanie zo str.4

zástupcom letectva USA, armáda ho aj odkúpila, ale do výstroja nezaviedla. Štefan Banič sa stal čestným členom letectva USA. Aj keď Baničovmu padáku celosvetové prvenstvo nepatrí, jeho objaviteľské schopnosti majú v dejinách vedy a techniky nemalý význam. Po návrate do rodnej obce v roku 1921 sa Štefan Banič zaujímal aj o Karpatský kras a spolupodieľal sa pri objavení Jaskyne Driny. Jeho rumpálom sa spúšťali objavitelia cez objavný komín na dno jaskyne. Dňa 2.1. 1941 zomrel v rodnej obci Neštich, kde je aj pochovaný. V Smolenickom múzeu Molpír bola neskôr zriadená pamätná izba Štefana Baniča. Dňa 27.10. 1968 pred jeho rodným domom bola odhalená pamätná tabuľa a nad hrobom náhrobný kameň v tvare padáka. V Bratislave na letisku M.R. Štefánika mal od roku 1970 postavený pomník, ktorý pri rekonštrukcii letiska bol odstránený a momentálne je umiestnený v hangároch letiska. Dňa 14.6. 2006 odhalili pomník Štefana Baniča v jeho rodných Smoleniciach pred budovou starej školy, ktorú sám Banič navštevoval. Peniaze na pomník venovali veteráni z Klubu vojenských výsadkárov. Každoročne si pamiatku Štefana Baniča uctievajú aj smolenickí žiaci, ktorí organizujú konferenciu k Baničovmu vynálezu.

Anton Chrvala

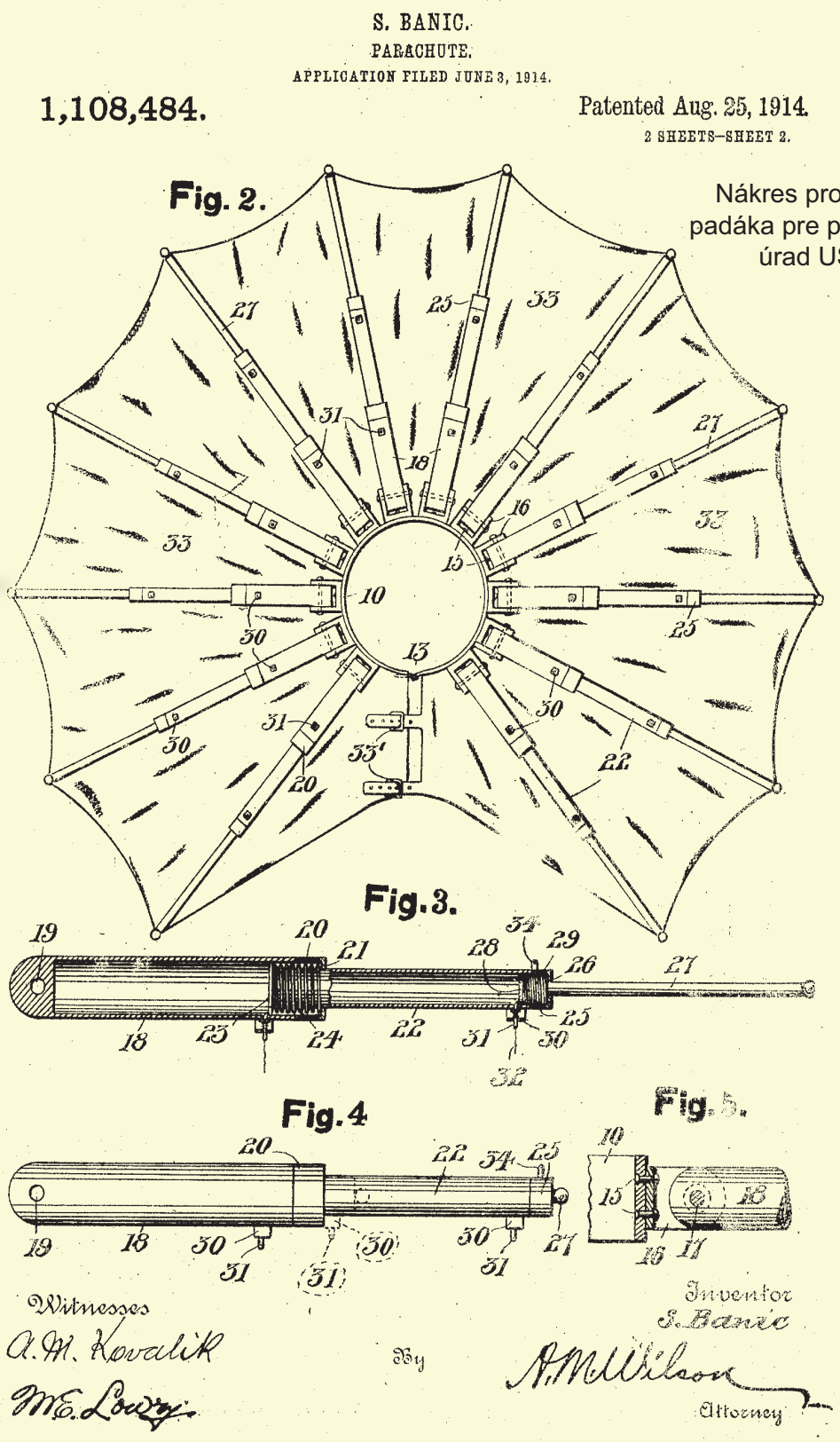

Nákres prototypu padáka pre patentový úrad USA

Slávo Mulík a Nadácia Štefana Baniča

Pokračovanie zo str.1

sa aj banským záchranárom. Prvý zoskok padákom urobil v roku 1961 a od toho okamihu vedel, čomu sa chcel živote venovať.

Po okupácii Československa vojskami Varšavskej zmluvy v roku 1968, ako antikomunista emigroval 12. decembra v tom istom roku do Južnej Afriky. ŠTB 20. decembra 1968 už na dvere jeho bytu klopala márne. Po vybavení potrebných formalít a zaistení práce začal skákať v South African Skydiving Center neďaleko Johanesburgu. Už tu začal propagovať nášho Štefana Baniča a neprestal až do dnešného dňa. Propaguje a finančne podporuje aktivity na jeho počesť a to nielen v Južnej Afrike, ale aj v Rhodézii, Západnej Afrike a samozrejme v USA už 45 rokov. V Rhodézii vstúpil do armády a v rokoch 1969-70 robil inštruktora parašutizmu v Skydive Bulawayo. Pri jednej bojovej akcii utrpel aj zranenie. V rokoch 1971-72 v Cape Skydivers v Cape Town robil inštruktora a vysadzovača a koncom roka 1972 tam založil nové parašutistické stredisko v Citrusdale a pomenoval ho Citrusdal Skydiving Center. Zakrátko sa stalo jedno z najlepších D. Z. v S. A. V roku 1973 sa niekoľko mesiacov zdržiaval v Pretórii, kde skákal vo Wonderboom Parachute Center. Koncom roka 1973 sa v Západnej Afrike zamestnal u firmy Siemens Communication co. ako technik a pracoval tam na rôznych miestach do konca roka 1974. Popri zamestnaní robil inštruktora parašutizmu v Marientalu a Gobbabis a športovo skákal aj vo Windhoeku a v Swakopoundu. Roky 1975-76 strávil v Durbane S. A. , tam športovo skákal v Pietermarizburgu i na mnohých iných miestach. Počas pôsobenia v Afrike sa zúčastnil na Medzinárodných pretekoch v parašutizme v Bulawayi, Parašutistických pretekov v Pretórii S. A a Národých parašutistických majstrovstiev v Pietermarizburgu. Skákal aj do vôd atlantického oceánu v zálive Kalk Bay pri otvorení pretekov plachetníc z Cape Town do Ria de Janeiro. Je držiteľom licencie Juhoafrického aeroklubu C-206 a D-173. Jeho účinkovanie v Afrike sa neobmedzilo len na parašutizmus, ale venoval sa aj motocrosu. Zúčastnil sa pretekov cez púšť Kalahari a aj pretekov Namíbia - Pobrežie kostier.

Radoslav „Slávo“ MULÍK * 4. 9. 1944

Oslava 65. výročia udelenia patentu Š. Baničovi

V Pretórii na majstrovstvách sveta v RW v roku 1974 ho pozval do USA vedúci americkej delegácie Curt Curtis, ktorý je teraz prezidentom National skydiving museum. O dva roky neskoršie prijal pozvanie do jeho D. Z. v Pope Valley v Californii, kde začal skákať aj veľké skupiny. Po pár mesiacoch ho pozvali parašutisti z Dallasu na návštevu Texasu a tam žije doteraz.

Pod dojmom parašutistickej tragédie v roku 1978 prestal športovo skákať a začal vyvíjať aktivity v letectve. O tri roky neskôr získal kvalifikáciu inštruktora klzákov, motorizovaných klzákov, vlekára, vysadzovača a obchodného pilota. Túto činnosť vykonával až do roku 2008 v Southwest Soaring v Cado

Pokračovanie na str.7

Slávo Mulík a Nadácia Štefana Baniča

Pokračovanie zo str.6

Mills v Texase. Súbežne v roku 1986 založil v Ennise v Texase svoju parašutistickú školu pod názvom Slovak Air Skydiving Center, v ktorom bolo 80 členov a začal znova aj športovo skákať. Jej majiteľom bol do roku 1995. V tom čase už bol v USA známou osobnosťou, ktorá na veľkých leteckých dňoch a parašutistických súťažiach propagovala meno Štefana Baniča a naše Slovensko. Na každom Air Show skákal s okrem americkou zástavou vždy aj so slovenskou. Počas svojej leteckej a parašutistickej činnosti nalietal 4100 letových hodín a vykonal 3254 zoskokov, z toho 75 propagačných do obmedzených priestorov a medzi vojenskými aj zoskoky do bojových akcií v Afrike. Má najvyššie parašutistické inštruktorské oprávnenie, licenciu na 14 typov motorových lietadiel, 8 klzákov a 3 motorizovaných klzákov. U nás je známy aj organizovaním svetového rekordu v 216 člennej formácii v Bratislave na letisku v Ivanke v roku 1994 za výdatnej pomoci Slovenskej armády a vtedajšieho ministra obrany p. Kanisa. Známy je aj jeho zoskok na nádvorie hradu v Bratislave a jeho zoskok do Smoleníc, kde v tandeme zoskočil aj vtedajší predseda Matice Slovenskej Jozef Markuš a zástupcovia

Slávo Mulík s manželkou

Slávo Mulík s Alexandrom Dubčekom

Slávo Mulík a George H. W. Bush

24. družstiev, ktoré súťažili vtedy na IX. Majstrovstvách sveta v RW v roku 1991 v Lučenci. Po zoskoku parašutisti na hrob Štefana Baniča položili kytice kvetov. Smolenickému rodákovi aspoň po smrti bola prejavená medzinárodná úcta od najpovolanejších a to od zástupcov reprezentačných družstiev parašutistov z celého sveta. Stalo sa to pri príležitosti odovzdania pamätnej listiny zástupcu mesta Greenville obci Smolenice, v ktorej sa hovorí, že mesto Greenville sa stáva sesterským mestom Smoleníc, rodiska Štefana Baniča, ktorého si Amerika za jeho vynálezy neobyčajne ctí a váži. Málo sa vie aj o tom, že Slávo Mulík sa zaslúžil aj o pridelenie týchto majstrovstiev do Lučenca. Pri rozhodovaní vo FAI o mieste konania zavážila aj jeho osobnosť. V USA slúžil aj u 82. výsadkovej divízii a bol ocenený medailami Golden Wings a Diamond Wings.

Po 45. ročnom úsilí a propagácie tejto myšlienky na mnohých leteckých a parašutistických podujatiach a za pomoci členov zo Slovak Air Skydiving Centra a jeho priateľov senátora Boba Robinsa a admirála vo výslužbe Georga Worthingtona dokázal to, čo mal v úmysle od roku 1969, svetové

Pokračovanie na str.8

Slávo Mulík a Nadácia Štefana Baniča

Pokračovanie zo str.7

uznanie patentu Štefana Baniča a zviditeľnenie svojej slovenskej vlasti. Výsledkom tejto syzifovskej práce bolo v roku 1997 v meste Decatur v Texase založenie Štefan Banič Parachute Foundation, ktorej sa stal predsedom. Podpredsedom je gen. Emil Vestenický a vo výbore sú aj také osobnosti ako senátor Bob Robbins, admirál George Worthington, prezident USPA Jay Stokes a vojenský poradca prezidenta Busha st. plk. Chris Needles. Čestným členom výboru je aj Eugen Čerňan, americký kozmonaut československého pôvodu. Jeho otec bol Slovák a matka Češka. Nadácia oceňuje významných ľudí, ktorí sa zaslúžili o rozvoj parašutizmu, jeho bezpečnosť, úspešných inštruktorov, funkcionárov, vynálezcov a pod. Medzi ocenenými, ktorý dostali Zlatú medailu Štefana Baniča sú aj také mená ako prezident USA George H. W. Bush, Ted Strong a Bill Booth, vynálezcovia systému Tandem, plk. Joe Kittinger za zoskok zo stratosféry, predseda USPA B. J. Worth za propagáciu parašutizmu vo svete, guvernér štátu Pensylvánia Tom Ridge za významnú pomoc a sponzorstvo Nadácii Štefana Baniča, Profesor Dominik Hudec, ktorý žije v San Diegu v Kalifornii za mnohé články o Štefanovi Baničovi, Ján Repaský za zásluhy o výsadkové vojsko SR, Emil Tencer za napísanie Dejín slovenského parašutizmu a ďalší. Nadácia každý rok organizuje Memoriál Štefana Baniča v zoskoku padákom. Niektoré ročníky boli zamerané na presnosť pristátia a iné na RW disciplíny. Prvý ročník sa uskutočnil v Slovak Air Skydiving Center, Ennis v Texase. Ďalšie ročníky sa striedavo konali v Skydive Texas, Decatur, Skydive Dallas v Texase, Skydive Dallas Whitewright Texas a Skydive Greenville v Pensylvánii. Slávo Mulík za svoje obrovské úsilie v propagovaní mena Štefana Baniča vo svete a za založenie jeho Nadácie sa dočkal aj určitého ocenenia. Na XIV. festivale Slovak Heritage v Hondel v New Jersey v roku 1989 mu udelili špeciálnu plaketu Za zásluhy o nezávislé demokratické Slovensko, veľvyslanec Slovenska v USA Branislav Lichardus mu 15. mája 1997 blahoželal k založeniu Nadácie Štefana Baniča, v roku 1998 mu ministerka zahraničných vecí Zdenka Kramplová udelila Zlatú plaketu ministerstva za jeho podiel pri šírení slávy Slovenska. Plaketu mu odovzdal veľvyslanec SR v USA Branislav Lichardus. Ako významnej osobnosti mu k narodeninám poslal osobnú gratuláciu aj prezident USA George H. W. Bush. KVV SR mu venoval jánošíkovský opasok s valaškou a pamätnú medailu. Nad 20. ročníkom prevzal záštitu prezident USA George H. W. Bush a osobne sa ho zúčastnil. Je veľkým sympatizantom a propagátorom parašutizmu. George H. W. Bush urobil prvý zoskok nad ostrovom Chi Chi Jima v Tichom oceáne v roku 1944, keď jeho torpédový bombardér Grumman TBF Avenger bol zostrelený japonskou protileteckou batériou. Po niekoľkých hodinách ho z oceánu zachránila americká ponorka. Má

Znak osláv 100. výročia udelenia patentu Š. Baničovi

Cena Štefana Baniča za prvé miesto v súťaži SPEED STAR 2014

Pokračovanie na str.9

Slávo Mulík a Nadácia Štefana Baniča

Pokračovanie zo str.8

7 športových zoskokov sólo a niekoľko v tandeme. Ostatný sólo zoskok urobil koncom roka 2009 pri príležitosti svojich 85. narodenín a ostatný zoskok v tandeme 12. júna 2014 pri oslave svojich 90. narodenín. Vlani Memoriál Štefana Baniča pre zlé poveternostné podmienky museli zrušiť. V tomto roku sa situácia s počasím zopakovala a 23. ročník, ktorý sa mal konať 19. júla museli odložiť až na 4. október 2014. Prihlásené družstvá pre dážď neurobili ani jeden zoskok. Memoriál bol spojený s aktivitami National Skydiving Museum, ktoré boli veľmi úspešné. Zúčastnili sa ho aj VIP a pre Nadáciu sa vyzbieralo nemálo finančných prostriedkov. Zo Slovenska sa na Memoriáloch Štefana Baniča ako hostia v rôznych ročníkoch zúčastnili len nebohý Ladislav Platko, Marián Sluk a gen. Emil Vestenický. Mali by sme byť oprávnene hrdí, že skromnému Slovákovi Štefanovi Baničovi sa v USA dostalo tak významného uznania a že sa na neho nezabúda ani po 100 rokoch. Naša vďaka patrí aj Slávovi Mulíkovi, ktorý je dušou týchto aktivít a Parašutistickej nadácii Štefana Baniča za organizovanie už 23. ročníkov Memoriálu a za udržiavanie jeho pamiatky.

Vladimír Zámečník
KVV Banská Bystrica

Pamätná tabuľa venovaná Š. Baničovi v meste Greenville v Pennsylvanii

Použité materiály:
Pavel Franík, článok
Slávo Mulík – korešpondencia
Štefan Banič – National Skydiving Museum
Emil Tencer: Dejiny para-

Slávo Mulík so slovenskou zástavou pri príležitosti Oslavy založenia Nadácie Stefana Baniča

Padák Štefana Baniča a výsadkové vojsko

Pokračovanie zo str.1

na splnenie konkrétnych úloh. Významne ovplyvnil rozvoj športového parašutizmu.

Osobitne v Československu našiel parašutizmus svoje široké zázemie. V armáde aj v športe. Využívanie padákov v Československej armáde začala už v priebehu 2. svetovej vojny v Anglicku a v ZSSR, aj na Slovensku a Slovenskej armáde. Športový parašutizmus v Československu začal hneď po skončení 2. svetovej vojny a od začiatku dosahoval významných úspechov na medzinárodnom polí. Po presťahovaní 22. výsadkovej brigády do Prostějova vznikla Dukla Prostějov, ktorá sa pod vedením mjr. Blažeja nielen úspešne reprezentovala Československú armádu na športových súťažiach armád Varšavskej i NATO, ale čoskoro sa stala hlavným dodávateľom reprezentantov pre družstvo Československa v parašutizme s mnohými medzinárodnými úspechmi. Rozvoj športového parašutizmus dostal u nás nový impulz, keď sa stal organickou súčasťou činnosti vtedajšieho ZVÄZARMU, ktorý nielen pripravoval brancov pre výsadkové jednotky, ale rozvíjal aj športový výkonnostný parašutizmus, podobne s mnohými úspechmi na medzinárodnom polí.

Prostějov - balenie padákov D-3 pred zoskokom

Výsadok na doskokovú plochu Hartmanice

Rozvoj parašutizmu prakticky vo všetkých armádach dostal impulz rozvojom bojovej techniky v 2. svetovej vojne, zvlášť letectva a jeho prepravnými možnosťami, a to tak u spojencov (USA, Anglicko, ZSSR), ako u hitlerovskej koalície (Nemecko, Taliansko a Japonsko). Bolo využívané na dopravu spravodajských a diverzných skupín do titul nepriateľa a na nepriateľské územia. Popri tom sa v 2. svetovej vojne na obidvoch stranách frontu uskutočnilo niekoľko masových vysadení výsadkových jednotiek, ktoré významne ovplynili ďalšiu činnosť vojsk na frontoch. Výnimočnou výsadkovou operáciou bolo vysadenie vojsk v rámci vylodenia spojeneckých vojsk v Normandii. Hlavné výsadkové sily tvorili americkí a poľskí výsadkári. Významné bolo aj vysadenie 2. paradesantnej brigády do Slovenského národného povstania, podobne ako vysadenie partizánskych skupín na územie Slovenska a Moravy. Z ďalších väčších vysadení výsadkových vojsk v 2. svetovej vojna spomeňme aspoň vysadenie nemeckej armády do Holandska, ktoré umožnilo obídenie Maginotovej línie pri útoku nemeckých vojsk na Francúzsko, výsadok na Krétu i vysadenie Skorzenyho

Pokračovanie na str.11

Padák Štefana Baniča a výsadkové vojsko

Pokračovanie zo str.10

skupiny na oslobodenie talianskeho diktátora Mussoliniho. Výsledky 2. svetovej vojny a prípravy na prípadný vojenský konflikt po 2. svetovej vojne ukázali, že využitie výsadkových vojsk pre úspešnosť bojovej činnosti narastalo. A to vysadenie jednotiek do tylu nepriateľa v súčinnosti s letectvom a tankovými jednotkami, na ničenie zbraní hromadného ničenia, zabezpečenie predpolí pre hlavné sily a dôležitých objektov, na ničenie veliteľských stavísk, mostov, letísk, vodných priehrad atď. Toho si bolo vedomé aj velenie Československej armády po 2. svetovej vojne. Krátko po skončení vojny začala príprava parašutistov v armáde a čoskoro vznikla 22. výsadková brigáda (v prípade vojny sa predpokladalo jej rozšírenie na výsadkovú divíziu), ktorá reprezentovala hlavné výsadkové sily Československej armády. Svoju pripravenosť preukázala osobitne na cvičení Vltava roku 1966. Bolo to jedno z najväčších cvičení Varšavskej zmluvy na našom území. Pri cvičení Vltava bola brigáda organizačne doplnená na divíziu (asi na 3 tisíc osôb s ťažkou technikou, ktorou bola vyzbrojená 22. výsadková brigáda: protitankové bezákluzové kanóny, mínomety,

Výsadok na doskokovú plochu Hartmanice

Výsadok techniky z lietadiel AN-12 na padákových plošinách P-127 a raketových brzdiacich systémov B-127

Pamätný odznak účastníkov vojenského cvičenia Vltava 1966

motocykle, autá GAZ, zásobníky PDMM 130, vrátane tankov (doplnené Sovietskou armádou) vysadzovaných z lietadiel s pomocou leteckej a výsadkovej techniky ZSSSR). Výsadkové jednotky našej armády tvorili jej elitu. Tu sa ukázal rast významu padákov pre dopravu a vysadzovanie jednotiek aj pri vysokých rýchlostiach lietadiel. Aj keď vývoj išiel za posledných 50-70 rokov znova dopredu aj vo vojenstva, výsadkové jednotky nestratili na význame, zmenilo sa však ich využitie. Ale to je už iná otázka. Aj tu je možne vidieť význam a vplyv padáka skonštruovaného Štefanom Baničom, ktorý ako prvý dostal na svoj padák patent od patentového úradu USA. Napriek tomu, že vývoj padákov nabral iný smer. Bol to však podnet, ktorý priniesol svoje ovocie.

Milan Vaigl
KVV Bratislava

Pocta Baničovi

Pred sto rokmi, 25. augusta 1914, vydal Americký patentový úrad vo Washingtone patent pod číslom 1,108.484 Slovákovi Štefanovi Baničovi.

Odkúpila ho americká armáda a počas dvoch svetových vojen sa stal vo všetkých armádach sveta taký dôležitý ako tank či lietadlo. Pritom Banič nevymyslel bojový dopravný prostriedok pre vojenských výsadkárov, ale prostriedok na záchranu života človeka. Vynašiel parašut – prostriedok proti pádu.

Odvtedy v relatívne mierovom období Studenej vojny narástol nad vynálezom padáka izmus – skrytá idea. Počala sa v lone armády ako skromný tichý konkurent vojenskej idey dostať sa po nebi na druhú stranu frontu a narodila sa ako nový šport parašutizmus. Okrem motorizmu jediný ktorý má v sebe – izmus. Iskričku túžby schopnú rásť, rozvíjať sa a meniť.

U motoristov izmus živí lásku k motorom až k fanatizmu prekonávať hranice možností pohybu hmoty v čase, u parašutistov k padákom. Ale u parašutistov je to ešte aj čosi iné. U motoristov je to len o technických parametroch motora ktorý človeku pomôže dosiahnuť cieľ po ktorom túži - u parašutistov nielen to. Nejde len o samotný padák. Pomocou padáka si si ľudia plnia sny nielen po neprirodzenom pohybe, ale parašutisti realizujú odveký ľudský sen lietať voľne a slobodne ako vták nad Zemou. Bez motora. Padák majú len v rezerve

Motory sú o technike a športový padák je aj o pestovaní zdravého ľudského ducha v zdravom tele. Motor-izmus sa začína aj končí v aute či inom stroji, skrytý -izmus realizuje parašutista po opustení dopravného prostriedku vo vzduchu. Padák si nesie v batohu na chrbte do neba ako turista na výlete na Zemi, po vystúpení z lietadla vysoko nad Zemou sa pustí za svojou ideou na vlastný pohon. Oslobodený od techniky, od prístrojov a umelo vyrobenej energie motorov, s padákom v rezerve využíva vlastnú silu a vlastné zmysly na pohyb a orientáciu v bezrozmernom priestore a čase, v ktorom padá na Zem voľným pádom.

Na Zem sa vracia pešky. Až na konci svojej cesty vytiahne z batoha Baničov vynález. Má ho na to, aby ho pánboh nepotrestal smrťou že sa opovážil prekročiť Zákon pohybu, ktorý mu na spiatočnú cestu z neba na Zem vymeral rovnou čiarou voľného pádu. Parašutista si plní sen samostatne sa pohybovať vo vzduchu plávaním nad Zemou a brzdením pádu vlastným telom.

Pokračovanie na str.13

Pocta Baničovi

Pokračovanie zo str.12

Človek, ktorý sa na nich díva zo Zeme s vyvrátenou hlavou až ho bolí krk, si v duchu vraví: „Blázni“. Alebo uveličene vzdychne: “Krásne!“

Izmus parašutizmu, ukrytý v Baničovom vynáleze na záchranu života človeka keď zlyhá motor, niekoho priťahuje a iného odpudzuje, ako každá idea. Mnohí nechápu o čom to je. Parašutisti na otázku prečo skáču odvetia len že sa im to páči a že parašutizmus je krásny šport. Čo ho takým robí, o tom mlčia. Prečo si chodia napínať svaly a trénovať ducha až do neba keď Zem je dosť veľká na pohyb, nepovedia. Len jeden z mnohých, ktorých som sa na to pýtala, mi po chvíľke premýšľania odvetil: „Každý zoskok ma naplní šťastím“.

Tam hore sa z parašutistu stáva bezrozmerná bodka. V nekonečnom priestore nad Zemou sa stratí ako nič a zároveň je z neho titan. Odrobinka zemskej hliny a obrovský balón ducha čo urobil človeka človekom. Ľudský duch odkedy sa rozvinul v človeku túžil oddeliť sa od tela, letieť a letieť, až do neba ale odjakživa hmota bránila človeku zdvihnúť sa nad Zem. Len duch to dokázal lebo človek sa mohol pohybovať iba po povrchu Zeme. Až do nového veku.

V tomto druhom ľudskom veku objavil človek v sebe ducha schopného vyzdvihnúť jeho neschopné telo vysoko nad Zem. Vymyslel stroj na to. Duch parašutistu opovrhol motorom. S padákom zabaleným v batohu na chrbte lieta ako vták aj keď nemá krídla, vo vzduchu pláva ako ryba. Vysoko nad Zemou sa prevaľuje ako dieťa v perinke a pocit z toho si nosí na Zem. Splnil si sen čo sa sníval ľuďom odkedy boli ľuďmi lebo ktosi vymyslel vynález, ktorý mu zachráni život keď vystúpi z lietadla na pol ceste a na Zem sa vráti pešky.

Lietadlo letí ďalej a človek, čo sa naň díva zo Zeme, nevidí parašutistu ktorý z neho vyskočil. Až po chvíli vidí čosi ako makové zrniečko. Za hrsť zrniečok rozviatych vetrom za lietadlom. A zrazu je z ničoho niečo. Nebo zakvitlo púčikmi kvetov. Nestal sa zázrak, to len parašutisti padajú z neba a divákovi rastú pred očami rýchlosťou voľného pádu. Na výlet do neba si vzali padáky schované v batohu a stále ich tak majú, zabalené na chrbte ako turisti na výlete, nevybalili ich lebo sa hrajú. Rozsypaní po nebi bežia k sebe, jeden sa náhli zhora lebo vyskočil posledný a druhý vyčkáva dolu, iný pláva zboku aby sa stretli. Chytajú sa za ruky ako

foto: šleso

foto: šleso

malé deti keď sa krútia v kruhu a spievajú kolo-kolo mlýnske.

Za pár okamihov na nebi sa z tiel parašutistov urobí hviezda. Je ako zmrznutá kvapka vody premenená na snehovú vločku vedľa Slnka. Všetci parašutisti roztratení v priestore sa našli, kamarát pritiahol kamaráta do kola, chvíľu čakali na oneskorenca a zrazu z toho čo bolo nič - je niečo. Parašutisti vytvorili vo vzduchu zo svojich tiel geometrický obrazec. Je to ako zázrak lebo hviezda rastie divákom pred očami, je každým okamihom väčšia a zacláňa Slnko.

Iný vynález okrem padáka si o sebou nevzali. Ešte stále majú prostriedok na zabrzdenie voľného pádu v batohoch na chrbte, nemohli urobiť trik. Iba na Zemi ľudia pomocou techniky vyrábajú triky. Tu teraz parašutisti za pár sekún vypestovali kvety a zo svojej ľudskej hmoty vlastnorušne uhnietli hviezdu. Rastie a padá k Zemi a na Zemi ľudia stoja pevne na nohách. Diváci trpnu čo sa s hviezdou stane.

Parašutisti si vzali len výškomer. V ňom sa im čísla zbláznili. Bežia akoby im, číslam, šlo o život a nie parašutistom. Padajú voľným pádom a Zem im letí v ústrety šialeným tempom, na smrť urazená že parašutisti sa hrajú na nebi ako malé deti a nie na jej chrbte.

Padajú voľným pádom a nadšený divák uveličene

Pokračovanie na str.14

Pocta Baničovi

Pokračovanie zo str.13

vzdychne: „Krásne!“

Ten, čo predtým vravel Blázni, vyvráti hlavu a pozrie čo urobili v športovej súťažnej diciplíne čo má technický názov „RW“. Znamená to relative work.

Nie je to zázrak ani sci-fi fantázia, také čosi existuje len v ľudských hlavách ktoré nevedia ako sa čosi môže urobiť naozaj. Toto sa udialo v skutočnosti. Nie je to len nehmotný teoretický výtvor z čísel na papieri, ani virtuálny obraz stvorený v počítači. Je to skutočný geometrický obrazec zo živých ľudských tiel čo padajú k Zemi voľným pádom. Nie sú to čísla v Einsteinovej rovnici ktorou vyrátal, že čas je relatívny.

To len názov „RW“ disciplíny je ironický. Môže azda niekto urobiť niečo relatívne?

Parašutisti padajú v skutočnom čase a nie v relatívnom. Aj práca ktorú v čase voľného pádu vytvorili je skutočná. Kvety ktorými zakvitlo nebo aj hviezda čo zacláňa Slnko majú tri rozmery ľudskej hmoty.

Fakírsky kúsok ktorý dokázali urobiť pri padaní z lietadla sa udial v čase, v ktorom sa skutočne pohybuje a premieňa hmota Zeme. Svojou relative work popreli Einsteina. Hviezdu urobili skutočne a nie relatívne v čase voľného pádu v ktorom padali.

Padali v skutočnom, nie v relatívnom teoreticky vyrátanom čase.

foto: šleso

foto: cajo

V čase voľného pádu si svojou relative work vyrobili „nadčas“ potrebný na vytvorenie kvetu alebo hviezdy na nebi. Čas, ktorý potrebovali na tú prácu, ukradli z Einsteinovej rovnice.

Robili odrazu tri práce v jednom čase. Padali voľným pádom a zároveň leteli ako vtáky zo zloženými krídlami, brzdili pád rukami a behali hore-dolu po nebi vyčkávajúc alebo dobiehajúc kamaráta. Medzitým plávali zboka-nabok ako ryby, šli naproti tomu kto padal kus od nich. Na to potrebovali čas s ktorým Einstein nerátal. Svojou relative work zmnožili čísla času voľného pádu v ktorom pracovali skutočne fyzicky a nie relatívne, rukami, nohami aj hlavou ktorou si museli vyrátať čas, ktorý potrebovali na prekonanie vzdialeností medzi sebou keď boli roztrúsení v priestore.

Desať, dvadsať, alebo aj sto i viac parašutistov-akrobatov sa stretlo vo vzduchu. Spojili svoje ruky aj dĺžky času „nadpracovaného“ skutočným a nie relatívnym pohybom v čase, v ktorom padali voľným pádom. Nezmeškali. Stihli stretnúť sa v spoločnom bode časopriestoru nad Zemou a podať si ruky. Urobili rekord v súťažnej RW disciplíne. Dokázali „naddĺžiť“ čas voľného pádu číslami vzdialeností, ktoré prekonali keď križovali vertikálu pádu a menili rýchlosť pádu. V danom limite voľného pádu viac parašutistov nadpracovalo čas potrebný na vytvorenie kvetu alebo hviezdy na nebi.

Človek ktorý sa na to pozerá zo Zeme a nemá v sebe izmus parašutistu, nemá ani zdania čo parašutista vo vzduchu dokázal. Ohrnul nosom nad vynálezom lietadla plného prístrojov, stal sa vtákom i rybou a silou svojich svalov a vlastnou energiou pracoval proti zákonu príťažlivosti Zeme. Brzdil voľný pád aj bežal naproti kamarátovi, v RW disciplíne nielen padal rovno v čase ktorý meral výškomer ale aj plával na štvorci času od západu k východu v ústrety kamarátovi, ktorý vyskočil posledný. Chodil po rovnobežkách času vysoko nad Zemou, čím vyššie tým dlhšie trvala cesta ku kamarátovi ktorého musel stretnúť aby urobil rekord. A pod nohami nemal pevnú Zem ale prázdny priestor. Navyše sa pri svojej relative work nad Zemou spolu s ňou krútil v jej kruhu času a miesto toho aby bežal spolu s časom rovno dopredu padal voľným pádom.

Tam hore parašutista cíti nielen dĺžku a šírku, ale aj hĺbku času ako vtáky a ryby aj všetky živé tvory. Ľudia na Zemi čas už necítia. Nedokážu

Pokračovanie na str.15

Pocta Baničovi

Pokračovanie zo str.14

sa orientovať v čase a priestore Zeme bez prístrojov. Parašutista áno. Tam hore cíti skutočnosť času v ktorom žije človek na Zemi.

Bez prístrojov, vlastnými zmyslami aj celým telom bojuje parašutista proti sile ktorá ho ťahá na Zem a cíti, že čas nie je relatívny. V skutočnom čase sa plus mení na mínus na polomere a nie na obvode kruhu. Čísla na rovnej čiare jeho spiatočnej cesty z lietadla na Zem mu ukazujú koľko ešte ostáva v kruhu 12.00 hodín z času, v ktorom odišiel zo Zeme a vracia sa späť. Nemôže sa relatívne vrátiť do lietadla ani padať voľným pádom naveky.

Tam hore cíti že voľný pád je protipád. Spiatočná cesta času v kruhu 2(12) hodín. Einstein ho vyrátal relatívne ako čiaru odnikiaľ nikam donekonečna, v skutočnosti má čas začiatok a koniec na Zemi. Behá „od Zeme po nebo“ tam a späť stále dokola až donekonečna v kruhu svetla a tmy tejto planéty. Behá hore-dole po polomere kruhu a nie po obvode.

Parašutista padá na polomere trojrozmerného časokruhu Zeme a výškomer mu ukazuje koniec kruhu ktorý sa začal nastúpením do lietadla a skončí sa dopadom na Zem.

Aby v nekonečnom bezrozmernom kruhu času, ktorý na Zemi ide stále rovno jedným smerom, mohol chodiť tam a späť dokola – chodiť „do neba“ a späť na Zem sto ráz aj tisícráz dovtedy kým ho bude tešiť skákanie z lietadla a meranie si síl s prírodnými zákonmi Zeme - na to si berie na každú cestu do batoha Baničov vynález. Ochranu proti pádu. Proti zabitiu sa voľným pádom v uzavretom kruhu času medzi hviezdami a Zemou.

Každá hviezda spadnutá na Zem sa zmení na tmavý kameň.

Tá, ktorú vytvorili parašutisti zo svojich tiel, nedopadla na Zem. Už vo vzduchu sa rozprskla na častice ktoré sa rozžiarili novými vlastnými farbami.

Parašutisti otvorili padáky. Na výškomere sa spomalil šialený beh čísel. Prestali cválať v ústrety smrti parašutistov. Baničov vynález zastavil voľný pád. Zmenil parašutistov v prázdnom priestore nad Zemou na semienka púpavy, znova sa rozsypali po nebi a ľahúčko pristávajú na padáčikoch z chmýria.

Kraaáásne!!! - vzdychnú diváci.

Parašutisti povedia len že parašutizmus je krásny šport.

S padákom na chrbte chodia do neba ako turisti nakúkať na rub tohto sveta z hmoty a času, v ktorom človek je dvomi polovicami celku hmoty a ducha Zeme. Živého ducha-dychu živej planéty vo vesmíre čo svojím pohybom mení plus-mínus časokruhu. Nezávidia motoristom ani kozmonaut-istom ich idey. Len relatívne môžu cestovať po vesmíre. Kde kto si myslí, že čas je nekonečný. Mlčia že to nie je pravda. Tam hore, odkázaní na vlastné fyzické sily a zmysly a vlastného ducha cítia, že v nekonečnom kruhu času Zeme každá smietka jej hmoty má svoj čas presne vymeraný.

Idú hore tisíc ráz a nehovoria akým šťastím si tam plnia dušu. Baničov vynález im zachraňuje život aj zdravého ľudského ducha v zdravom tele.

Marta Slezáková
KVV Bratislava

foto: šleso

Pamätná medaila k 100.výročiu udelenia US patentu Štefanovi Baničovi

Rub medaile charakterizuje podobizeň Štefana Baniča, vrátane roku jeho narodenia a úmrtia a označenie Slovenská republika.

Líc medaile charakterizuje zobrazenie postavy s padákom, číslo US patentu a roky 1914-2014 a označenie Parachute patent USA Pennsylvania.

Na hrane medaile je razené číslovanie, celkovo bolo vyrazených 100 ks pamätnej medaile (Mechanika Prostějov). Stužka má základ v bledo modrej farbe, pravá strana obsahuje trikolóru charakterizujúcu SR a ľavá strana obsahujúca modro-zlaté prúžky predstavuje štát Pennsylvánia USA. V strede stužky je umiestnený malý padáčik.

Návrh medaile a stužky pripravil kolega Róbert Boledovič z miestneho Klubu vojenských výsadkárov Trnava v súčinnosti s Ľubomírom Dubeňom z oblastného Klubu vojenských výsadkárov Bratislava.

Príhovor predsedu Klubu vojenských výsadkárov Bratislava

Vážení kolegovia, priaznivci a čitatelia. Náš klub pripravil v rámci osláv 100. výročia udelenia US patentu Štefanovi Baničovi mimoriadne monotematické vydanie nášho klubového časopisu Červené barety. Je zameraný na prezentáciu významu a odkazu Štefana Baniča, významného Slováka uznávaného žiaľ hlavne v zahraničí. Jeho príbeh je vzorom pre mnohých mladých ľudí zo Slovenska, ktorí pracujú a študujú v mnohých krajinách po celom svete.

Súčasne by som chcel osobne poďakovať predsedovi VÚC Trnava Ing. Tiborovi Mikušovi bez ktorého by sme len ťažko zvládli takúto akciu ako i starostke obce Smolenice Pavlíne Hornáčkovej.

Poďakovanie patrí aj sponzorom a to:

VÚC Trnava

obci Smolenice vrátane jej podnikateľov

Národnej banke Slovenska (Jozef Makúch)

Advokátskej kancelárii ULC Legal (Ján Čarnogurský ml.)

spoločnosti Grand Power (Jaroslav Kuracina)

firme RB Oil (Jaroslav Vondra)

spoločnosti Filkorn Arts s.r.o. (František Filkorn)

Ľubomír Dubeň
Predseda KVV Bratislava

Spravodaj Červené barety – len pre vnútornú potrebu
realizácia: tel.: + 421 903 717 699, e-mail: botafogomm@gmail.com
Číslo účtu: 1746841054 (zo zahraničia IBAN: SK4202000000001746810 54) Kód banky: 0200 VÚB Bratislava